

## Na kratko

BO/NE BO? Slovenski premier Janez Drnovšek je najprej v skupni oddaji regionalnih radijskih postaj izjavil, da glede na stanje v državi ne bo kandidiral na volitvah za predsednika države, te dni pa vseeno "razmišlja" o kandidaturi.

Predsednik uprave zavarovalnice Vzajemna in nekdanji guverner Banke Slovenije (BS) France Arhar je napovedal kandidaturo na jesenskih predsedniških volitvah.

Poslanec in podpredsednik Nove Slovenije (NSi) Janez Drobnič je strankin kandidat za mesto ljubljanskega župana, vendar še ni jasno, ali bo dejansko kandidiral.

Vlada bo drago letalo Falcon 900 EX najverjetneje prodala in ga nadomestila s cenejšim, o nakupu pa bo odslej odločala posebna komisija.

Ob sprejetju Bosne in Hercegovine v Svet Evrope je vodja slovenske diplomacije Dimitrij Rupel čestital zunanjemu ministru BiH Zlatku Lagumdžiji.

Martin Strel je pripravljen na nov podvig - daljši, težji in nevarnejši od vseh dosedanjih; v 66 dneh namerava preplavati 3797 dolgi Misisipi od izvira v Minnesoti do izliva v Mehiški zaliv - V gornjem toku reke so nevarni vrtinci in brzice, v delti pa živijo aligatorji in strupene kače.

Vozila izginjajo kot po tekočem traku - serija kraj avtomobilov na območju PU Ljubljana se kar nadaljuje.

Obvezno služenje vojaškega roka bo odpravljeno 30. junija 2004.

V Brežicah te dni proslavljajo 680-letnico omenbe mesta.

V spomin na spopad 1. junija 1924 med pripadniki fašističnega gibanja Orjuna in trboveljskimi delavci, ima občina Trbovlje ta dan vsako leto občinski praznik.

Nedavno izvoljeno novo vodstvo Planinske zveze Slovenije (PZS), ki bo na čelu te organizacije prihodnja štiri leta, je na novinarski konferenci predstavilo bližnje aktivnosti zveze ter nekaj dolgoročnih načrtov, med njimi prizadevanja za ustanovitev osrednjega planinskega muzeja v Mojstrani.

Mariborski župan Boris Sovič je soprogu danske kraljice Margarete II., princu Henrikju, predal sadiko več kot štiristo let stare mariborske trte. Predaja in zasaditev trte sta potekali na vrtu palače kraljeve družine Fredensborg pri Koebenhavnu, kjer bo trta tudi na ogled obiskovalcem palače.

## V Slovenski vojski tudi duhovnica Evangeličanske cerkve

**LJUBLJANA /STA/** – V Slovenski vojski (SV) je začela opravljati duhovno religiozno oskrbo predstavnica evangeličanske vere; tako se zdaj s tem področjem skrbi za človeka v SV ukvarjajo že trije predstavniki dveh različnih verskih skupnosti. Doslej sta predstavnika Rimskokatoliške cerkve že vodila verske obrede in bogoslužje za vojake na služenju vojaškega roka, pripadnike stalne sestave in njihove družine.

Duhovnica Evangeličanske cerkve, sicer namestnica vojaškega vikarja, bo najpogosteje skrbela za duhovno oskrbo pripadnikov SV in njihovih družin na območju 3. operativnega poveljstva. Z zagotavljanjem religiozne oskrbe na posameznikovo željo in prostovoljno se Slovenska vojska pridružuje sodobnim oboroženim silam, primerljivim s članicami zveze NATO. Poleg duhovne religiozne oskrbe SV v okviru projekta *Celovita skrb za človeka* dopolnjuje tudi psihološko, zdravstveno in motivacijsko podporo.

## Parafiran socialni sporazum Argentina-Slovenija

**BUENOS AIRES /STA/** – Slovenska in argentinska stran sta po štirih dneh pogajanj v Buenos Airesu parafirali socialni sporazum med Argentino in Slovenijo. Na podlagi sporazuma bodo slovenski in argentinski upravičenci lahko uveljavljali seštevanje zavarovalnih dob, doseženih v obeh državah.

## Mladi liberalni demokrati ostro proti verouku v osnovnih šolah

**LJUBLJANA /STA/** – V zvezi s ponovno aktualnim vprašanjem uvedbe verouka kot dodatnega izbirnega predmeta v osnovne šole so Mladi liberalni demokrati (MLD) izrazili ostro nasprotovanje kakršnemukoli uvajanju verouka v osnovne šole. Svoje stališče utemeljujejo z določbami ustave, ki v vrticah in šolah s koncesijo ne dovoljuje konfesionalne dejavnosti. Z uvedbo verouka v osnovne šole bi bil po njihovem mnenju določeni verizpovedi dodeljen tudi privilegirani položaj, kar bi bilo prav tako v nasprotju z ustavo, sklicujejo pa se tudi na odločitev ustavnega sodišča, ki je decembra 2001 "željo cerkve po vstopu tako v javne šole kot v šole s koncesijo v celoti in soglasno zavrnilo", so še zapisali v sporočilu MLD. Obiskovati verouk ali ne je odločitev vsakega posameznika, ki mora biti sprejeta brez obveze

in pritiska, opozarjajo in dodajajo, da bi izbirni predmet v boju za dobre ocene in priljubljenost pri učiteljih kaj hitro postal obvezni predmet in tako prisila.

## Mladi forum ZLSD se je odločil za politični pritisk

**LJUBLJANA /PINKPONK/** – Mladi forum ZLSD (MF) je začel po vsej Sloveniji v obliki peticije zbirati podpise v podporo predhodnemu zavezujočemu referendumu o vstopu Slovenije v Nato. Predsednik MF Luka Juri pravi, da bo akcija trajala do 25. maja, ko bodo zbrane podpise predali državnemu zboru. S peticijo želi MF državni zbor prepričati, naj sprejme zakon o izvedbi zavezujočega referenduma o Natu, in to pred vrhom zveze, ki bo novembra v Pragi in kjer naj bi Slovenija dobila vabilo za vstop v Nato. Peticija je neke vrste politični pritisk na državni zbor, pravi Juri, zavedajoč se dejstva, da trenutno za sprejem zakona o izvedbi referenduma o Natu pred praškim vrhom v parlamentu dvotretjinske večine kratko malo ni. Akcijo MF podpirajo tudi Neodvisni sindikati, zunajparlamentarna Nova stranka in Krščansko-socialna unija.

## Novi člani reda svetega Fortunata

**SLOVENJ GRADEC /NOVI TEDNIK/** – V Slovenj Gradcu je bil redni konvent reda svetega Fortunata Slovenije. Po pozdravnem nagovoru priorja reda svetega Fortunata, commandeurja Borisa L. Lieberja, je o redu svetega Fortunata spregovoril generalni prior OSF grand marechal Stefan Špilak. Na konventu so svečano sprejeli 11 novih članov, med njimi so Rudi Bric (Ljubljana), Jože Hudeček (Ljubljana), Josip Jesih (Ljubljana), Erika Komljanec (Slovenj Gradec), Miloš Kovačič (Novo mesto), Uroš Lajovic (Ljubljana), Božena Lerota (Ljubljana), Stjepan Lerota (Ljubljana), Franc Rataj (Šmartno pri Slovenj Gradcu), Dušan Rebolj (Komen) in Ida Rebolj (Komen).

## Umrla je pevka Jelka Cvetežar

**LJUBLJANA /LJUBLJANSKE NOVICE/** – V 71. letu je umrla pevka zabavne glasbe Jelka Cvetežar. Kot glasbeni talent so jo odkrili v mladinskem pevskem zboru Slovenske filharmonije, kjer je začela prepevati v zboru in nadaljevala v komornem zboru Slovenske filharmonije in Radia Ljubljana. Njeno nadarjenost in izjemne glasovne sposobnosti so kmalu opazili tudi skladatelji slovenske zabavne glasbe. Veliko let je sodelovala z zabavnim orkestrom Radia Ljubljana. Najbolj se je bomo spominjali iz pesmi "Ko boš prišla na Bled, boš moja punčka spet".

## Američani tudi do Slovencev ne bodo več tako gostoljubni

**LJUBLJANA /STA/** – Ameriška Immigration and Naturalization Service – INS je pred kratkim začela izvajati vrsto ukrepov, ki naj bi pripomogli k izboljšanju stanja na področju migracij v ZDA. Za državljane Republike Slovenije velja še naprej brezvizni režim za turistična potovanja. Bivanje državljanov Republike Slovenije, ki za vstop na ozemlje ZDA ne potrebujejo vizuma podleže določbam posebnega Visa Waiver zakona. Visa Waiver Program pomeni, da obiskovalci ne pridejo v ZDA na podlagi vizuma, temveč jim po prihodu v ZDA inšpektor na meji na podlagi Visa Waiver zakona določi čas obiska, ki znaša 90 dni. Slovenski državljani torej lahko v ZDA še vedno potujejo z veljavnim slovenskim potnim listom, na podlagi katerega jim bo dovoljen vstop za tri mesece, pri tem pa morajo imeti tudi povratno vozovnico.

## Ovadbna zaradi zažiga strunjanskega križa

**KOPER /STA/** – Koprski kriminalisti so na Okrožno državno tožilstvo in Koprjo podali kazensko ovadbo zoper fotografa Gorana Bertoka in kiparja Deana Verzela, oba iz okolice Kopra, zaradi suma storitve kaznivega dejanja protipravnega poškodovanja ali uničenja stvari, ki je posebnega kulturnega ali zgodovinskega pomena. Kot je znano, sta osumljena 6. aprila v umetniški akciji z naslovom Umetniški projekt Sveti Križ zažgala betonski križ na strunjanskem hribu. V Župnijskem uradu v Strunjanu menijo, da gre pri požigu križa za nestrpnost do verujočih.

## Na Brezjah razglasili sklepe plenarnega zbora

**BREŽJE /STA/** – Posebni papežev odposlanec, kurijski kardinal Jozef Tomko, je v soboto, 18. maja, na slovesni maši na Brezjah izročil sklepnimi dokumenti plenarnega zbora Rimskokatoliške cerkve na Slovenskem škofom ordinarijem z besedami, naj ga uresničujejo v svojih škofijah. Razglasitve dokumenta, ki vsebuje celosten načrt delovanja Cerkev na Slovenskem v začetku tretjega tisočletja, se je po prvih podatkih udeležilo več kot 10.000 vernikov iz cele Slovenije. Kardinal je poudaril, da je razglasitev tega dokumenta eden najpomembnejših dogodkov ne le za Cerkev pač pa za celotno samostojno Slovenijo. Metropolit Franc Rode pa je dejal, "da naj bo ta dan, ko postavljamo nov mejnik, kot pomladna milost slovenskemu narodu."

## Na Bledu in Brdu pri Kranju 16 predsednikov

**BLED/BRDO PRI KRANJU /STA/** – Slovenija je na Bledu in Brdu pri Kranju gostila 9. srečanje srednjeevropskih predsednikov, ki se ga je na povabilo predsednika republike Milana Kučana udeležilo še petnajst predsednikov. Voditelja Makedonije in BiH sta bila tokrat povabljeni prvič, s 16 udeleženci pa je bilo to največje srečanje srednjeevropskih predsednikov doslej. Šlo je za izjemno pomemben in organizacijsko zahteven projekt, saj je bilo to doslej tudi največje multilateralno srečanje na slovenskih tleh.

Kot prvi je na Brnik prispel bolgarski predsednik Georgi Parvanov, za njim so se v razmaku približno desetih minut zvrstili še predsedniki Moldavije Vladimir Voronin, Romunije Ion Iliescu, ZRJ Vojislav Koštunica, Madžarske Ferenc Madl, Makedonije Boris Trajkovski, Slovaške Rudolf Schuster, Italije Carlo Azeglio Ciampi, Poljske Aleksander Kwasniewski, Češke Vaclav Havel, Avstrije Thomas Klestil in kot zadnji še ukrajinski predsednik Leonid Kučma. Hrvaški predsednik Stipe Mesic in predsedujoči predsedstvu BiH Beriz Belkic sta prispela z avtomobili, nemški predsednik Johannes Rau pa je bil v Sloveniji že nekaj dni na uradnem obisku. Takoj po prihodu so vsakega predsednika odpeljali na Bled, kjer jih je v hali Grand hotela Toplice sprejel predsednik Kučan. Tu je bila rezidenca predsednikov med njihovim bivanjem v Sloveniji, kjer so imeli tudi možnost za dvostranske pogovore. Predsednik Kučan je na Brdu gostom pripravil tudi uradni sprejem z vojaškimi častmi, na terasi Gradu Brdo pa so simbolično zagnali vodomet, obnovljen v čast njihovega srečanja.

Glavne teme letošnjih pogovorov so bile, na predlog predsednika Kučana, vloga Srednje Evrope v združujoči se Evropi, dosežki tranzicijskih procesov in srednjeevropskih državah in evropska prihodnost. Na Bledu je goste Kučan gostil na slovesni večerji. Ob tej priložnosti so Beli salon Grand hotela Toplice preimenovali v Predsedniški salon in odkrili spominsko ploščo. Predsednik Kučan je goste nagovoril z zdravico, na katero je odgovoril njegov avstrijski kolega Klestil kot predsednik z najdaljšim stažem med Kučanovimi gosti. Po večerji so predsednikom predstavili še blejsko Legendo o potopljenem zvonu. Predsedniki so se tudi deležili odkritja vodnjaka v spomin na njihovo srečanje. Spominski vodnjak, delo kiparja Slavka Oblaka, so odkrili pred poslopjem občine Bled.



## Mariborčani slavijo šestič zapored!

Nogometaši Maribora Pivovarne Laško so si v zadnjem igralnem dnevu državnega prvenstva priigrali še štiri zaporedni naslov najboljšega moštva v Sloveniji. Vijoličasti so v Ljudskem vrtu z zadetki Pekića, Djuranovića in Sztipanovića nadigrali Primorje in navdušili devet tisoč gledalcev na stadionu, ki so poskrbeli za izjemno ozračje.

## Kučanu odstranili ledvični kamen

**LJUBLJANA /STA/** – Predsedniku republike Milanu Kučanu so na kliničnem oddelku za urologijo kirurške klinike odstranili štirimilimetroski ledvični kamen.

## Klub Trmastih organizira maraton

**PREDDVOR /DELOFAX/** – Klub Trmastih iz Preddvora tudi letošnje jesen organizira zanimivo športno rekreativno prireditev z imenom *2. Slovenski alpski maraton - SAM*. Start 14. septembra, dolžina 50 km, s 1.690 metri vzpona in 1.265 metri spusta. Lani je sodleovalo 86 tekačev iz osmih držav - Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Italije, Nemčije, Švice, Anglije in ZDA.

## Terme Maribor z novim kongresnim centrom Habakuk

**MARIBOR /STA/** – Terme Maribor so predstavile nov kongresni center Habakuk, ki je prve goste sprejel že te dni. V novem kongresnem centru, ki so ga zgradili v okviru hotela Habakuk, je skupno šest dvoran s skupno 850 sedeži ter sodobna wellness in beauty centra. Izgradnja novega kongresnega centra, v katerem je 3150 kvadratnih metrov uporabnih površin, je po besedah direktorice Term Maribor Alenke Iskra stala približno pet milijonov evrov. Največja dvorana v novem Kongresnem centru Habakuk ima 400 sedežev, primerna pa je tudi za organizacijo banketov in različnih drugih prireditev.

V Kočevju je potekalo 8. svetovno prvenstvo belgijskih ovčarjev. Na tekmovalce se je prijavilo 82 tekmovalcev iz 21 evropskih in ameriških držav ter Japonske.

## Anketa Dela: Politik meseca spet Janez Drnovšek

**LJUBLJANA, 02. JUNIJA /STA/** – Slovensko politično arena je tudi v mesecu maju najbolj zaznamoval predsednik vlade Janez Drnovšek. Anketirani so na drugo mesto postavili Milana Kučana (131 glasov). Sledijo Tone Rop (69), Dimitrij Rupel (66), Janez Janša (30).

## Ustanovili Društvo general Maister

**MARIBOR /VEČER/** – V Mariboru je bila ustanovljena podružnica *Društva general Maister*, ki je nastalo na pobudo akademika dr. Antona Trstenjaka. Celotno društvo ima danes skupaj z mariborskim delom že več kot 180 članov. Na nedavnem ustanovnem zboru v Mariboru se je vanj včlanilo 37 Mariborčanov, med njimi so tudi mladi, potomci Maistrovih borcev, uveljavljeni zgodovinarji in publicisti. V petčlanskem odpru so: dr. Bruno Hartman, Lojze Penič, mag. Marjan Toš, Zlatko Malenšek (njegov oče je bil leta 1935 prvi predsednik Zdrženja Maistrovih borcev) ter Stane Kocutar, ki je za leto dni prevzel vodstvo podružnice. Načrtujejo nekaj predavanj, pripravljajo pa tudi predstavitev filmov s tematiko bojev za severno mejo ter pogovor s scenaristom filma *Maistrova najdaljša noč* Sašem Vugo in režiserjem filma Milanom Ljubičem. Film je bil prvič predstavljen lani na Maistrovih prireditvah v Zavrhu.

## Največja enota SV za BiH

Četa, ki jo sestavlja 109 poklicnih vojakov 10. motoriziranega bataljona, se bo na misijo v Bosno in Hercegovino prvič odpravila z novimi vozili humvee in valuk ter novo opremo iz projekta Bojevnik 21. stoletja. Enota, ki je od 1. maja pripravljena za naloge, bo tokrat prvič logistično samostojno delovala izven slovenskega ozemlja.

## Na kratko

Najbolj znani slovenski pes Artur (pasma angleški mastif), ki je deset let spremljal premierja Janeza Drnovška je poginil.

Slovenska folklorna skupina in Glasbena skupina Los Chanares Iz Mendoza - Argentina je gostovala v Sloveniji.

Svet ministrov BiH je prepovedal uvoz in prevoz preko države za žive domače in divje prašiče ter proizvode iz prašičjega mesa iz štirih držav. Prepoved velja za Slovenijo, Romunijo ter nekatere regije v Nemčiji in Bolgariji. Zapletlo pa se je tudi pri izvozu/uvozu mleka.

V slovenski prestolnici naj bi še letos začeli graditi tirno vzpenjačo, ki bo grajsko poslopje oz. Ljubljanski grad, kjer bo zgornja postaja, še bolj povezala z mestnim jedrom oz. Krekovim trgom, kjer bo spodnja postaja vzpenjače. Razmišljajo pa tudi o podzemeljski železnici ali tramvaju.

V prihodnje naj bi v Sloveniji lažje in hitreje gradili, saj naj bi bilo enostavnejše pridobiti gradbeno dovoljenje in hitreje sprejemati državne oziroma občinske prostorske dokumente; to sta pravzaprav glavna cilja, ki naj bi ju dosegla reforma zakonodaje o rabi in urejanju prostora.

Kot izgleda, bodo Hrvati dosegli arbitražo tako za morsko mejo s Slovenijo, kot za Jedrsko elektrarno Krško.

Jamajska atletinja Merlene Ottey je te dni dobila odločbo o slovenskem državljanstvu.

Slovenski gospodarstveniki so na trgih ZRJ vse bolj dejavni: po odprtju 69. mednarodnega kmetijskega sejma v Novem Sadu, na katerem razstavlja svoje izdelke približno 2000 domačih in tujih podjetij, med njimi tudi slovenske, se je v Beogradu odprl 46. mednarodni sejem tehnike in tehničnih dosežkov, na katerem se predstavlja tudi 49 slovenskih družb.

V Koprju in Ljubljani so odprli nova trgovska centra Supernova; v obeh bodo poleg bogate gostinske ponudbe med drugim trgovine OBI, Interspar, Big Bang, Baby Center, Jello, Sport 2000, Dom Trgovina, Slowatch, Drogerie Markt in Metro.

V izolski bolnišnici je v petek, 10. maja, za posledicami hude bolezni umrl priznani akademski slikar Boris Benčič. Primorski slikar, rojen v Koprju leta 1957, je diplomiral leta 1979 v Benetkah na Akademiji lepih umetnosti; za svoja dela je prejel številne nagrade, med drugim tudi za film, fotografijo in scenografijo.

## Polka punce - še en zanimiv kvintet

**VEČER** – Uspešnim de-kliškim skupinam v Sloveniji se je pridružil še en zanimiv kvintet - ansambel Polka punce. Sestavljajo ga Petra Zalokar iz Laškega, ki igra harmoniko, Maja Dobrotinšek igra ritem kitaro, Barbara Leber igra bas kitaro, obe pa prihajata iz Želc pri Vojniku, Ana Verhovšek iz Draže vasi igra klarinet in Eva Šolinc iz Šentjurja, ki igra trobento. Povprečna starost deklet in že odličnih glasbenic je dvanajst let. Dekleta so kar nekajkrat premagovale tremo na odrih, saj so igrale na raznih prireditvah in koncertih. Prav gotovo pa je bila zanje največja priložnost, ko so nastopile na alpskem večeru na Bledu v soboto, 11. maja.



## Kviaz zavrnil strokovno pomoč komisiji za Slovence po svetu

**LJUBLJANA /STA/** – Predsednik komisije Državnega zbora (DZ) za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Franc Pukšič (SDS) se je na novinarski konferenci odzval na odločitev komisije DZ za volitve, imenovanja in administrativne zadeve (Kviaz), ki je zavrnila imenovanje Rudija Merljaka za strokovnega sodelavca v komisiji, in izrazil upanje, da je šlo za spodrsrljaj poslancev LDS, ZLSD in DeSUS, ki predloga niso podprli (poslanca ZLSD sta se glasovanja namreč vzdžala). Po Pukšičevih besedah je prišlo do napačnega tolmačenja, saj komisija z Merljakovim imenovanjem ne bi dobila drugega strokovnega sodelavca. Sedanj o sodelavko, s katero je Pukšič nezadovoljen, ker ne pozna "kompleksnega dela z diasporo", ima pa tudi resne zdravstvene težave in je večkrat odsotna, bi namreč prerazporedili na drugo mesto v DZ. Komisija potrebuje primerne strokovnega sodelavca, saj se po besedah njenega predsednika namerava lotiti zahtevnega zakona o Slovencih, ki živijo izven meja države. S to zadnjo potezo Kviaza bi lahko po Pukšičevih besedah Slovincem v zamejstvu in po svetu poslali napačen signal, spomnil pa je tudi na vlogo diaspore v prizadevanjih za mednarodno priznanje Slovenije. Pukšiča skrbijo predvsem nekateri argumenti o Merljakovi politični neprimernosti, ki so se pojavili na Kviazu, zato je izrazil upanje, da so člani glasovali proti zaradi napačne nformacije o dveh strokovnih sodelavcih in ne zaradi političnih razlogov.

## Svetovni medijski vrh v Ljubljani

**LJUBLJANA /VEČER, BRANKO MAKSIMOVIC/** – Ljubljana je bila tri dni svetovno medijsko središče, saj je gostila okrog 480 udeležencev kongresa (največ doslej) in letne skupščine mednarodnega medijskega inštituta IPI (International Press Institute), ki ima sedež na Dunaju. V imenitno prenovljeni Unionski dvorani so se najuglednejšim založnikom in urednikom tiskanih in elektronskih medijev z vseh celin pridružili še voditelji nekaterih držav iz jugovzhodne Evrope in visoki predstavniki mednarodne skupnosti. Po otvoritvi in pozdravnem govoru predsednika državnega zbora Boruta Pahorja (nadomestil je obolelega predsednika Kučana) so se o balkanskih vizijah pogovarjali predsedniki Stipe Mesič (Hrvaška), Živko Radišić (Bosna in Hercegovina) in Milo Djukanović (Črna gora), o balkanskih zablodah so razpravljali Erhard Busek (Pakt stabilnosti), Bernard Kouchner (nekdanji vodja misije OZN na Kosovu) in Wolfgang Petritsch (odposlanec OVSE v BiH). Govorili so tudi o ceni širitve Evropske unije ter o zagotavljanju uredniške neodvisnosti in o zasebnih medijih ter o zaščiti novinarjev na kriznih območjih in o terorizmu. V sodelovanju z ameriško fundacijo Freedom Forum so podelili tudi letno nagrado za spodbujanje svobode medijev, pluralizma, dialoga in spoštovanja človekovih pravic. Prejel jo je beograjski dnevnik Danas, ki mu je tudi med Miloševićevo vladavino uspelo ohraniti neodvisnost. Zasedala je tudi IPI-jeva sekcija za jugovzhodno Evropo.

## Na trasi pragerske obvoznice so arheologi našli rimsko posodo

**MARIBOR /VEČER/** – Arheologinja in konzervatorica Marija Lubšina Tušek iz ptujske izpostave območne enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine Maribor je predstavila arheološke najdbe na bodoči trasi pragerske obvoznice. Med Pragerskim in Šikolami bodo odprli sedem najdišč, pred dnevi so odprli najdišče Gmajna. Zdaj so arheologi v globini tridesetih centimetrov našli ostanke jarka za odvajanje vode ter keramične koščke posod iz prazgodovine in rimskega obdobja.

## Mednarodna konferenca Samomor na stičišču genov in okolja

**PORTOROŽ /PRIMORSKE NOVICE/** – V Portorožu je bila druga mednarodna konferenca *Samomor na stičišču genov in okolja*. Direktor Inštituta za varovanje zdravja doc. dr. Andrej Marušič je samomor začel raziskovati leta 1994 in pravi, da je naletel na velike razlike, tudi do štirikratne, med posameznimi regijami, med posameznimi očinami pa so bile te razlike celo petkratne. "Če so lahko v tako majhni državi tako velike razlike, kot jih pozna celotna Evropa, potem vemo, da je tu baza za temeljite raziskave." Na vprašanje, ali je Slovenija zaradi takšnih razlik fenomen, Marušič pravi, da "smo fenomen, ki ga je mogoče razložiti z geografsko različnostjo, za katero se skrivajo tudi genetske razlike. Tudi vseh kulturnih razlik nikakor ni mogoče razložiti zgolj s sociološkimi faktorji," je poudaril in dodal, da je v Sloveniji že nekaj desetletij 30 samomorov na sto tisoč prebivalcev, torej si na leto vzame življenje okrog 600 ljudi. Toda v teh številkah so zajeti le tisti, pri katerih je bilo dejansko ugotovljeno, da so naredili samomor. "Prepričani smo lahko, da je samomorov vsaj še 1,5-krat več, to pomeni, da si vzame življenje od 800 do 900 ljudi na leto." Slovenija se po številu samomorov umešča na sedmo mesto, pred njo so Litva, Rusija, Latvija, Estonija, Belorusija in Madžarska, za njo pa Ukrajina, Finska in Hrvaška. Med prvimi desetimi ni več Avstrije. Podatek, da je Slovenija s petega zdrsnila na sedmo mesto, pa ne pomeni, da v Sloveniji napredujejo pri preprečevanju samomora, ampak da je zelo porasel količnik samomorilnosti v Rusiji in Belorusiji. In kakšne so razlike znotraj naše države? Najnižji količnik samomorilnosti imajo v Izoli, in sicer 14 samomorov na sto tisoč prebivalcev, najvišjega pa v Šmarju pri Jelšah (55 samomorov na sto tisoč prebivalcev).

## Slovenija, zdravilno srce Evrope?

**LAŠKO, MARIBOR /VEČER/** – Letna konferenca mednarodnega združenja zdravilišč ISPA, ki bo potekala v Zdravilišču Laško in Termah Maribor od 24. maja do 2. junija, je enkratna priložnost, da se Slovenija predstavi svetu kot dežela z bogato tradicijo zdravilišč.

## Slovenski rezervisti na bojiščih v tujini?

**LJUBLJANA /DELOFAX/** – Zakon o obrambi se spreminja. Potrebno je doseči podlago za morebitni vstop Slovenije v NATO. Novost je možnost napotitve slovenskih rezervistov na bojne akcije po svetu. To pomeni, da čeprav bi Slovenija živela v mirnem in varnem okolju, obstaja možnost, da bodo morali slovenski vojaki in rezervisti v tujino, če bodo tako zahtevale obveznosti do NATO. Amerika že zdaj zmanjšuje svoje vojake v BiH, vse več pa botam slovenskih fantov. (Op.u.: morda so gornji razlogi res krivi, da si v Sloveniji vse več ljudi ne želi vstopa v NATO).

## Slovenski škandal na svetovnem nogometnem prvenstvu

**KOREJA /SLOVENSKI MEDIJI/** – Vodstvo Nogometne zveze Slovenije (NZS) se je na Svetovnem nogometnem prvenstvu odločilo, da prvega slovenskega zvezdnika Mariborčana Zlatka Zahoviča zaradi žaljenja selektorja in nediscipline iz reprezentančne baze v Šeogvipoju pošlje domov. Vodstvo zveze je kot razloge za Zahovičevo izključitev iz reprezentance navedlo žalitve selektorja med in po tekmi s Španijo, neprimerno vedenje v hotelu, nespoštovanje dogovora in predvsem to, da je želel vlogo krivca spremeniti v vlogo žrtve. Odločitev o Zahovičevem odhodu je bila sprejeta v soglasju s selektorjem Srečkom Katancem (ta je na konferenci celo zajokal). Reprezentančni kapetan je prebral uradno sporočilo igralcev. V njem so ti zapisali: "Reakcije in dejanja s strani Zlatka Zahoviča ne odobravamo in jih obsojamo ... Duhove je miril celo sam slovenski predsednik Milan Kučan a ni nič pomagalo. Zahovič se je vrnil v Lizbono, kjer živi z družino in igra za tamkajšnji tim. Selector Srečko Katanec pa je napovedal, da po svetovnem prvenstvu ne bo več selektor slovenske reprezentance." Rad pa bi rekel, da je grozno, ker se tako majhna Slovenija deli. Ponosen sem, ker sem Slovenec in ker sta moja starša Hrvata," je v solzah še dejal selektor. Slovenija je izgubila tekmi proti Španiji in Južni Afriki ter tako izpadla iz daljnih tekmi vanj. Simbolno tekmo igra še v času izida te številke Glasa Slovenije proti Portugalski.

## Nakup stanovanj v Sloveniji

**LJUBLJANA /STA/** – Stanovanjski sklad prodaja 13 stanovanj na Savski cesti v Domžalah, 19 stanovanj na Ljubljanski cesti v Kamniku, devet stanovanj na Topniški ulici v Ljubljani in 20 stanovanj na Dravskih terasah v Mariboru. Kupci stanovanj bodo morali v gotovini poravnati najmanj deset odstotkov kupnine, za preostali del pa jim sklad tokrat ponuja možnost najema posojila. To bo mogoče najeti z desetletno odplačilno dobo po 2,45-odstotni obrestni meri ali pa z dvajsetletno odplačilno dobo po 3,80-odstotni obrestni meri. Kupci bodo posojilo lahko zavarovali z zastavo kupljenega stanovanja.

**/VEČER/** – Po splošnih ocenah sodeč bodo državljanji Slovenije poleti 2004 povpraševali po okoli 12.500 stanovanjih, od tega naj bi dobrih 6000 stanovanj, skoraj polovico torej, iskali v Ljubljani. Takrat se bo namreč sprostil "prvi val" denarja, ki se nalaga v okviru nacionalne stanovanjske varčevalne sheme (po zadnjih podatkih varčuje v njej že okoli 70.000 ljudi), okoli 130 milijard tolarjev dodatnih sredstev. Kupci za nakup večjih stanovanj nimajo denarja, zlasti mlade družine in tisti, ki prvič rešujejo svoj stanovanjski problem. Mnogi kupci, zlasti tisti, ki nimajo avtomobila, pa so bili presenečeni, da morajo poleg stanovanj kupiti še garaže ali garažna mesta. Bentili so, češ da nimajo denarja niti za nakup stanovanja in avta, kaj šele garaže. Direktor Stavbarja IGM d.d. Hoče Peter Klevže pravi, da so izkušnje pokazale, da se na trgu najlažje prodajo eno - do enoinpolsobna stanovanja in zelo velika s površino več kot sto kvadratnih metrov. Vsa druga stanovanja se prodajajo slabše. **Komunaprojekt zdaj v Mariboru načrtuje gradnjo okoli 100 stanovanj. Na dobri lokaciji, pod Kalvarijo bodo zgradili 30 do 40 velikih stanovanj. Največja bodo merila okoli 160 kvadratnih metrov, imela bodo še terase ali balkone, v soseski bo veliko zelenja. Ponudili jih bodo kupcem, ki si lahko privoščijo takšen nakup.** Seveda pa bodo gradili tudi manjša stanovanja. V soseski Mali Stražun, ob Makedonski ulici, so pričeli graditi blok s 45 manjšimi stanovanji in 35 vrstnih hiš. V Slovenski Bistrici načrtujejo gradnjo 330 stanovanj. Tretjina teh bo namenjena za trg, gradila bosta Ibis in PTZ Slovenska Bistrica. Do leta 2004 bodo trgu ponudili okoli 500 stanovanj, že to poletje bo podjetje GPG v Trnovem pričelo gradnjo 140 stanovanj, konec leta pa se bo pričela gradnja stanovanjskega naselja Brezje v Grosupljem.

## Vrtnine in jagode vse leto

**CATEŽ OB SAVI /STA/** – Po nekajletnem živortarjenju zaradi premajhnega slovenskega trga se je spet postavila na noge firma Agrariacvetje. Zdaj je to novo podjetje Cvetje s hčerinsko Vrtnarijo Catež. Vrtnarija je med lanskim decembrom in letošnjim februarjem popolnoma prenovila stare steklenjake oziroma 70 odstotkov proizvodnih zmogljivosti. Pod steklenjaki, ki so nekoč sodili med najsodobnejše celo na Balkanu, zdaj namesto cvetja zorijo vrtnine.

Direktor vrtnarije Janko Boste je povedal: "Prvi, največji in edini pridelovalci paradižnika smo v državi, prav tako jagod, ki jih pri nas obiramo od januarja do božiča trikrat letno, smo tudi največji proizvajalec bradavičastih in gladkih kumar. Mi za naš trg zagotavljamo tudi tri četrtine rož gerber, ki bodo slej ko prej ostale naše edino rezano cvetje. Z omenjenimi vrtninami in cvetjem s površine šest in pol hektarja pokritih površin seveda nadomeščamo uvoz. Kot edini v državi smo vpeljali skupno blagovno znamko Zarja, ki se lepo uveljavlja na tržišču, tudi tujem". Kot novost med njihovimi vrtninami se bo že prihodnje leto pojavila tudi paprika.

## Priložnostni kovanci ob svetovnem nogometnem prvenstvu

**LJUBLJANA /STA/** – Banka Slovenije (BS) je izročila v prodajo in obtok priložnostne kovance, ki jih Republika Slovenija izdaja ob prihajajočem svetovnem nogometnem prvenstvu na Japonskem in Južni Koreji. Zlatniki imajo nominalno vrednost 20.000 tolarjev, prodajali pa se bodo po 25.000 tolarjev, srebrniki z nominalno vrednostjo 2500 tolarjev se bodo prodajali po 3000 tolarjev, nominalna vrednost tečajnih kovancev pa bo 500 tolarjev.

## Telekom Slovenije uvaja storitev glasovne pošte

**LJUBLJANA /STA/** – Telekom Slovenije bo od 15. maja letos naprej ponujal novo storitev, poimenovano glasovna pošta, ki je namenjena sprejemanju, poslušanju in pošiljanju govornih oz. telefaksnih sporočil. Osnovne prednosti glasovne pošte so dostop do storitve z vsakega telefona s tonskim izbiranjem, varovanje sporočil z geslom in shranjevanje sporočil za dalj časa. Storitve deluje tako, da so neodgovorjeni klici ali klici ob zasedeni liniji preusmerjeni v predal glasovne pošte, kjer lahko kličoči pustijo sporočila. Kot so sporočili iz Telekoma Slovenije, za uporabo storitve glasovna pošta ni potrebna dodatna oprema, saj zadostujeta telefonski aparat in priključek s tonskim izbiranjem. Sporočila v predalu so dostopna s kateregakoli fiksnega ali mobilnega telefona doma in v tujini, kar velja tudi za izpise telefaksnih sporočil, le da je pri slednjem potrebna telefakсна naprava z ozvočenjem. Za poslušanje sporočil s telefona, na katerem je vključen poštni predal, je treba poklicati na številko 19101, s kateregakoli drugega fiksnega ali mobilnega telefona pa 19102 (v tujini je treba pred to številko dodati +386 130). Sistem obvešča naročnika o novem prejemu sporočila prvič po desetih minutah in nato v intervalih od 30 do 90 minut, dokler naročnik ne pokliče v telefonski predal (največ dva dni) in poslušala sprejeto sporočilo. V nočnem času sistem naročnika o sprejetih sporočilih od 21. do 8. ure zjutraj oz. do 9. ure ob sobotah in nedeljah ne obvešča.

## Po poteh vetrinjske tragedije

**VETRINJE /VEČER/** – Tine Velikonja, predsednik Nove slovenske zaveze, pravi, da so bili tudi domobranci vojaki in da za vojaške grobove mora dostojno poskrbeti država. V štirih avtobusih so se te dni zbrali tisti, ki so vetrinjsko tragedijo doživeli, in tisti, ki so v prvih dneh po vojni na tej poti izgubili najbližje. Gre za pot prek Ljubelja do Vetrinja pri Celovcu, namesto na obljubljeni zahod pa so jih zavezniki prek Pliberka vrnili v Slovenijo. Slovenj Gradec in tamkajšnja kasarna sta bila le vmesni postaji, nekateri so bili pobiti v bližnjih Zancanih, druge pa so čakale Teharje. Vse te kraje so obiskali tudi te dni. Tine Velikonja, predsednik Nove slovenske zaveze, pravi, da se srečujejo že vrsto let, vsako leto pa pripravijo vsaj pet tovrstnih srečanj. Dodaja, da je v Sloveniji končno treba doseči spravo med mrtvimi. Glede zakona o vojnih grobiščih, ki bo po štirih letih ta mesec ponovno v obravnavi v državnem zboru, pa Velikonja meni, da je vojak pač vojak in da so vojaki bili tudi domobranci. Za vojaške grobove pa mora z ustrezno častjo poskrbeti država. Nova slovenska zaveza se je ustavila tudi na grobišču v Zancanih pri Slovenj Gradcu, ki je na Koroškem najbolj množično grobišče tistih, ki so bili pobiti po vojni in brez sojenja. Za Zancane je še letos predvideno izkopavanje posmrtnih ostankov, seveda če bo dovolj politične volje in denarja. Koliko ljudi je tod zakopanih, so za zdaj le ocene, ki se vrtilo od 300 do 7000; gotovo pa jih je več kot 1000. Med žrtvami naj bi bili večinoma pripadniki ustaških formacij, vendar mnogi ocenjujejo, da so med njimi tudi domačini.



## dr. Zvone Žigon prihaja v Avstralijo

**LJUBLJANA /URAD ZA SLOVENCE POSVETU/** – Dr. Zvone Žigon, raziskovalec slovenskega izseljenstva in svetovalec vlade na Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu prihaja v Avstralijo. V Melbourne prispe 22. junija, nato odpotuje v Adelaide in Perth, v Sydneyju bo od 30. junija do 3. julija, potem pa bo obiskal Canberro in Brisbane, kjer se bo, kot raziskovalec, udeležil svetovnega sociološkega simpozija s krajšim predavanjem.

## Triinsedemdeset družin iz Argentine prihaja v Slovenijo

**LJUBLJANA /VEČER, ZORAN POTIČ/** V soboto, 8. junija 2002 so v prostorih Žavoda sv. Stanislava v Ljubljani počastili 10. obletnico izseljenkega društva Slovenija v svetu (SVS) in hkrati priredili deveti tabor Slovencev po svetu. Okroglo mizo, ki je sledila svečanostim ob obletnicah, so posvetili repatriaciji slovenskih izseljencev v matično domovino. Udeleženci omizja: predsednik društva SVS Boštjan Kocmur, Zvone Žigon, iz Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Janez Rihar, Rafaelova družba, Anton Kokalj, Zveza občin Slovenije in Franc Pukšič, predsednik parlamentarne komisije za Slovence po svetu, so opozorili na perečo problematiko vračajočih Slovencev iz Argentine. Boštjan Kocmur je dejal, da so na društvu pred nedavnim prejeli 73 prošenj za vrnitev v Slovenijo, to pa je več kot 200 ljudi. Pri vračanju se zatika zaradi administrativnih težav in pomanjkanja sredstev. Po besedah predsednika društva SVS so največji problemi z nastanitvijo družin, ker stanovanj ni, do zaposlitve je težko priti, težave pa so tudi s pridobitvijo stalnega prebivališča, ki je ob slovenskem državljanstvu pogoj za pridobitev vrste državnih socialnih pomoči. Veliko težav je tudi pri nostrificiranju diplom in spričeval. Vodja urada za Slovence po svetu Iztok Simoniti je dejal, da mora država imeti izdelano nacionalno politiko do tega vprašanja, a pri tem obstajajo objektivne omejitve med željami in zmoglostmi. Franc Pukšič je kritiziral (ne)delo vlade in ji očital premalo posluha za težave Slovencev po svetu, predvsem pa je menil, da bo v Sloveniji bolje, ko bomo imeli v naši državi takšne vrste politike, ki bodo gradili na vrednotah. Zvone Žigon se je zavzel za enoten sistem vračanja Slovencev iz vseh koncev sveta in povedal, da v uradu razmišljajo o posebni pisarni za preselitev v Slovenijo, kjer bi lahko zainteresirani dobili vse potrebne informacije.

## Avstralska Slovenka podarila skoraj sto let staro obleko Slovenskemu etnografskemu muzeju v Ljubljani

Ko se človek odpravlja na dolgo pot k mnogim prijateljem na drugi konec sveta - in izseljenci dobro vedo, kako je s tem - se tik pred odhodom vedno znajde pred domala nerazrešljivo zadrego: kako spraviti vse, kar bi rad, v dovoljeno količino prtljage. Nazadnje ljudje ob še tako od srca podarjenem drobnem spominku lahko le še nemočno zakrilijo z rokami in globoko zajamejo sapo...

"Pavlina obleka je imela," se spominja **Milena Domjan** (op.u.: bivša soproga nekdanjega jugoslovanskega ambasadorja v Canberra Boža Cerarja), "najbrž kakšne tri kilograme. Si lahko mislite, koliko vsega se nabere med približno enomesečnim bivanjem. Ampak do tako podarjenih stvari, kot je bilo s to obleko, imam poseben odnos. **Pavlo Gruden** poznam že več kot dvajset let. Ko mi je tik pred odhodom podarila prelepo obleko, sem to sprejela kot posebno dragoceno darilo..."

Tako je pred kratkim v preddverju Muzeja novejšje zgodovine v Ljubljani tik po zaključku okrogle mize o izseljenski razstavi in iskanju možnosti za nastanek izseljenskega muzeja, Milena Domjan, državna podsekretarka, ki na ministrstvu za kulturo vodi oddelek za Slovence zunaj Slovenije, nizala izjemno zanimivo zgodovinsko ozadje enega izmed razstavnih eksponatov, prelepe ženske obleke "na dami v delu starega potniškega vagona", ki je razstavljen v notranjosti.

Pripovedovala je, kako je tudi Pavli Gruden - pesnici, urednici nekoč izhajajoče literarne revije *Svobodni razgovori* in vedno vsestransko razmišljujoči ženski, ki še vedno ustvarja na peti celini, to obleko v petdesetih letih podarila njena mama, mami pa njena sestra, Pavlina teta iz Gradca. Kolikor se spominja, je morala biti že tedaj obleka stara morda kakšnih pet desetletij (Pavla jo je oblekla samo enkrat).

Ne smemo pozabiti, "razmišljava" skupaj s sogovornico, da je bila njena teta iz Gradca - torej na nek način tudi izseljenka, poročena z avstroogrskim mornariškim oficirjem, kar je pomenilo, da je sodila med ugledne meščanke. Obleka je potem "preživela take in drugačne čase", ampak očitno tudi skrbno spravljena med Pavlino garderobo v Avstraliji. Ko pa je gostja iz Slovenije odhajala domov, je Pavla rekla: "Milenca, ti znaš tudi sama šivat, naj ti dam to lepo obleko, ker je iz dobrega materiala, pa si boš naredila kaj zase..."

### Vznemirljivo potovanje in srečna usoda Pavline obleke

Za Glas Slovenije Dragica Bošnjak



*Zgodovinska fotografija: na levi z dežnikom Pavlina teta Johana, ki je podarila obleko svoji mlajši sestrici Suzani (sedi v naročju Pavline stare mame v svetli obleki). V ozadju Pavlin star oče, desno v svetli obleki pa Pavlina mama, ki je podedovala obleko in jo na koncu poslala Pavli v Sydney.*

Fotografijo uredništvu Glasa Slovenije poslala Pavla Gruden



*Satenska obleka s predpasnikom - "derndl", izdelana v Gradcu, je bila za svečane prilike; na pravi strani je kot noč temno modre barve, na narobni pa so barve sončnega zatona - posuta je z zlatimi zvezdicami (predpasnik se je lahko nosil na obe strani). Izhaja iz tiste "zlate dobe", ko so imeli ljudje do imetja (v tem primeru do oblek), še spoštljiv odnos in ne kot danes v času "throw away society". Obleka je še danes nepoškodovana, čeprav je romala od Gradca do Dunaja, Celja in Jurkloštra, v Zagreb in Ljubljano, Sydney in spet nazaj v Ljubljano.*

Foto: Sasha Ceferin

Žal na prostoru, ki je na voljo, ne moremo opisovati številnih zanimivih podrobnosti, povezanih s to posebno obleko, ki je prepotovala svet in si jo bo mogoče skupaj z drugim gradivom, še vse poletje ogledati na izseljenski razstavi v Ljubljani.

Zato torej le na kratko. Ko si je potem Milena Domjan doma obleko natančneje ogledala, je ugotovila, da je resnično nekaj posebnega, takorekoč v celoti ročno izdelana, z zanimivimi naborki in "žnorcami", pa seveda iz satena. In kajpada je romala nazaj v omaro...

Čez nekaj mesecev se je pri Mileni Domjan oglasila **mag. Daša Hribar**, kustosinja kustodiata za Slovence pri Slovenskem etnografskem muzeju in pripovedovala o tem, kako se je lotila zelo zahtevne naloge, pripraviti razstavo o izseljenstvu. Lotiti se tega dela je v resnici pomenilo začeti skoraj iz nič. Potrebno je bilo veliko truda in iznajdljivosti pri pridobivanju izvirnih eksponatov. In tako se je Milena spomnila v omari lepo spravljene Pavline obleke ... Poleg tega je imela tudi dragoceno, prav tako zelo staro skodelico za kavo. Skodelica se je, žal, očitno od starosti, kar sama od sebe prepolovila, krožniček z japonskimi ornamentami pa je - skupaj z dragoceno obleko, postal prvo darilo Etnografskemu muzeju iz tega, se pravi, avstralskega konca sveta. Marsikdo, ki je sodeloval na omemjeni okrogli mizi, se je tudi strinjal z razmišljanjem, ali bo - in upajmo, da res, Pavlina obleka skupaj s še nekaterimi razstavljenimi primerki, postala prva prava konkretna spodbuda za ustanovitev pravega slovenskega izseljenskega muzeja ...

Dr. Marjan Drnovšek, avtor razstave, ob takih priložnostih, skupaj s sodelavci, ko nanese na raziskovanje izseljenstva in pripravo tovrstnih razstav, vedno doda misel, naj se ljudje posvetujejo z etnologi in drugimi muzejskimi strokovnjaki, preden nameravajo zavreči različne predmete, ki bi bili lahko kakor koli povezani z izseljenstvom...

Končno, a ne čisto nazadnje je s Pavlino obleko povezana tudi ta zanimivost, da jo je že ob otvoritvi razstave fotografirala prav tako slovenska izseljenka iz Avstralije Sasha Ceferin in od nje je Milena tudi dobila prvo zanimivo fotografijo ... Takih priložnosti za fotografiranje - naj velja pohvala vodstvu muzeja, da to dovolijo - pa bo letos še veliko, saj bo razstava odprta do jeseni.

## Slovenija moja dežela

### KOSEC

**/DELOFAX/** – Zadoščalo je, da je v začetku maja v krnskem pogorju padlo okoli sto litrov dežja na kvadratni meter, in plaz za Kosecem na Drežniškem se je zganil kakor nikoli doslej in se sredi dneva po strugi Brusnika na koseški ravnici pojavil v obliki murastega toka. Poglobljena in utrjena struga z novim mostom je "držala" naval blatne reke, ki je valila drevje in skalovje. Plaz z nekaj deset tisoč kubiki materiala je po strugi koseškega potoka odtekel navzdol v strugo Ročice in po njej mimo Ladre v Sočo.

### PTUJ

**/STA/** – V Minoritskem samostanu na Ptujju je potekala tradicionalna 13. razstava *Dobrote slovenskih kmetij*. Na razstavi je 524 kmetij iz Slovenije in zamejstva predstavilo pestrost kulinarne ponudbe podeželja, hkrati pa je poteklo ocenjevanje predstavljenih dobrot. V tekmovalnem delu razstave so se kmetije pomerile z vzorci krušnih, mesnih in mlečnih dobrot, vzorci kisov, olj, žganja, suhega sadja in vina ter prvič tudi z vzorci sadnih sokov, prav tako prvič pa so ocenjevali tudi primernost embalaže. V etnološkem delu razstave se je na temo kruha predstavilo še 70 kmetij, posebej pa se je predstavila celjska in koroška regija.

### GRADIŠČE - BRKINI

**/SOBOTA/** – Spet Brkinci! Picerija Jakob v Gradišču v Brkinih se bo še eno leto ponašala z naslovom najboljša picerija v Sloveniji. Po lanski zmagi njenega picopeka Franka Šiškoviča si je letos naslov najboljšega picopeka v Sloveniji spekel še drugi picopek iz Jakoba, Aleš Bernetič. "Zmagala je ideja kolektiva," je po zmagi pripomnil, "jaz sem jo samo spekel." Aleš pravi: "Pripravljali smo se vsi skupaj. Odpeljali smo se celo na nekakšno strokovno ekskurzijo v Padovo, da bi tam našli kakšno novo idejo. Pa smo samo potrdili naša predvidevanja, da mora biti pica cimbolj preprosta."

V Ljubljani je komisijo prepričal z lahko pico, na katero je položil malo pelatov, sir mocarelo in na oljčnem olju popečen trevižanski radič, po vrhu pa je potresel še malo sira cresenza.

### MURSKA SOBOTA

**/VEČER/** – V soboto, 18. maja je bila M. Sobota v znamenju tradicionalne 6. Bogračijade - tekmovanju v pripravi in kuhanju znamenite prekmurske jedi.

### MOŠČANCI

**/DELOFAX/** – Kdor prisega na zdravo prehrano si lahko konec tedna priskrbi povrtnine in druge pridelke goriških kmetov na vaški tržnici pred gasilskim domom v Moščancih. Podjetje *Naša vas*, ki se ukvarja s turizmom na vasi in ima v najemu obnovljeno Španovo domačijo, želi spodbuditi goričke kmete z organizirano prodajo pridelkov na vaški tržnici v Moščancih in potovalno tržnico po večjih krajih v državi k tržnemu pridelovanju zelenjave, ajdove in prosene kaše, bučnic in cvetja. Na vaški tržnici, ki jo vodi družina Horvatovih iz Moščancev, prodajajo tudi domači med in bučno olje ter izvirne izdelke prekmurskih lončarjev.

### BLED

**/STA/** – Blejski Grand hotel Toplice je po končani prenovi, ki se je začela lansko jesen, začel sprejemati prve goste. Najuglednejši blejski hotel je s prenovno, katere ocenjena začetna vrednost naj bi preseglja milijardo tolarjev, temeljito izboljšal svojo ponudbo. Grand hotel Toplice je denacionalizacijska zgodba, ki se je vlekla osem let, oktobra 2000 je delež Slovenske razvojne družbe kupila kranjska Sava, ki je tako postala 88,4-odstotna lastnica hotela z dolgoletno tradicijo, še posebej med tujimi gosti. Med prenovno so prejšnjih 121 sob z 205 ležišči predelali v 87 sob s 187 stalnimi ležišči, med njimi jih je tretjina apartmajskega tipa.

### MARIBOR

**/VEČER/** – Maribor je dobil Nordsee restavracijo z ribjimi specialitetami in s tem še eno priložnost za zdravo prehranjevanje in morda bo prav ta restavracija pripomogla k drugačni prehranjevalski navadi Slovencev. In kaj ponujajo v restavraciji Nordsee? Pripravljene jedi iz rib in morskih sadežev, sveže solate, sveže pripravljene pakirane obložene štručke in druge prigrizke, delikateso s ponudbo svežih rib, solat, omak in začimb za uporabo v domači kuhinji, na voljo pa so tudi posebni otroški meniji.

### GORNJA RADGONA

**/VEČER/** – Zgodovinsko društvo Gornja Radgona je odkrilo skoraj 300 let stara vrata z grbi. To so vrata s poslopja Admond-Admondskaja hiša, v Gornji Radgoni, ki je bilo zgrajeno leta 1726. Kdo je lesena vrata shranil na podstrežje muzeja in jih tako rešil propada, jim ni uspelo ugotoviti.

### METLIKA/ČRNOMELJ

**/STA/** – Nagrade na sejmu vina - Vinogradniški par Anica in Jože Prus s Krmačine sta dobila veliko zlato medaljo za sauvignon, suhi jagodni izbor 1999, ki so ga ocenili z 92 točkami. S tem vinom sta dobila tudi naslov prvaka sorte slovenskih vin. Metliška KZ Vinska klet je osvojila veliko zlato medaljo z rumenim muškatom, suhim jagodnim izborom letnika 1999, za katerega je dobila 91 točk. Zakonca Prus sta dobila še dve zlati medalji za renski rizling, ledeno vino 98 (dobil je 89 točk in mu je za las ušla velika zlata medalja) in za sauvignon, ledeno vino 99 (85 točk). Za laški rizling, ledeno vino letnik 97 sta dobila solidnih 78,33 točke. Srebro za rumeni muškat 2000 je dobil Jože Mavretič iz Drašičev. Anton Kostelec iz Drašičev je dobil zlato medaljo za izbor laškega rizlinga letnik 2000 in srebrno za chardonnay istega letnika. Alojz Hoznar iz Crnomlja je dobil zlato medaljo za sauvignon izbor 2001.

### PIVKA/BRKINI

**/SOBOTA/** – Na regijskem ocenjevanju žganj so bili najboljši Brkinci. "Dobro žganje ostane v ustih še deset minut po tem, ko ga spiješ," je na vprašanje, katera žganja so dobra, s staro kmečko modrostjo pojasnil Damjan Maršič iz Slop, lastnik najboljšega regijskega sadjevca. V Pivki so pred dnevi organizirali prvi regijski izbor žganj šestih kraško-brkinskih občin in Cerknice. Pokazalo se je, da so Brkini idealni za pridelavo dobrega sadja in odličnih žganj. Najboljšim podelijo naslov krpana in pravi lesen kipec pivškega korenjaka.

### SLOVENSKE KONJICE

**/VEČER/** – Slovenske Konjice so bile 18. maja v znamenju srednjega veka, saj sta se v tem slogu poročila Sonja Merčun in Igor Kuhar iz Mengša. Poroka je bila v Spitaliču. Vsa karavana s tremi kočijami se je odpravila do Konjiške vasi, kjer so napajali konje in pozdravili mladoporočence. Nato so se odpeljali proti Žicam, kjer so pri kovačiji Kokotec podkovali šepajočega konja. Ko je karavana prispela v kartuzijo, so jih pred mostom napadli vitezi in za prehod so morali "mastno" plačati. In začela se je poroka, kjer je grof pospremil nevesto do viteza, ki ju je poročil. Po obredu so vsi zbrani prisluhnili zdravljici in nazdravili s penino (odprli so jih s sabljami). Sledila je cerkvena poroka, maša je bila v latinskem jeziku, nato pa je bil ples mladoporočencev.



### LJUBLJANA

**/LJUBLJANSKE NOVICE/** – Leta 1552, pred davnimi 450 leti, se je cesar Maksimilijan vračal iz Španije in se skupaj s svojim slonom ustavil v Ljubljani. Tedanji Ljubljancani so se slona najprej ustrašili, nato pa so žival vzljubili in izročilo pravi, da jim je bilo hudo, ko se je velikan iz Ljubljane preselil na Dunaj v živalski vrt. Ime pa je ostalo, prišlo se je hotela, ki je zrasel prav na tistem mestu, kjer se je slon prvič ustavil. Drugo nadstropje je hiša dobila leta 1858. Josip Zalar je v njej že pet let prej uredil prostore za parne kopeli, leta 1860 pa je v stavbi v prvem nadstropju začela delovati kavarna. V letih 186-63 je v hotelu Slon delovala narodno prebuditeljska čitalnica. Arhitekt Stanislav Rohrman se je stavbe lotil kar dvakrat, prvič jo je hotel obnovil leta 1937, drugič leta 1964, zadnje posege pa je v hotelu naredil arhitekt Miha Furlan. Ljubljancanom kot gostom hotel Slon že zaradi lege v središču mesta zelo veliko pomeni. Ob 450-letnici hotela so ponovno "povabili" slona. Iz gostujočega cirkusa sta prišla kar dva, za nekaj minut zaprla Celovško ulico in na veselje mimoidočih ter otrok zaigrala nogometno tekmo.

*sobe-camece-zimmer-cooms-apaclma*

Kmečki tuizem  
**ŽEROVC**  
 4260 bled mlinska 15

slovenija  
 telef. 00386-64-741-704

## LJUBLJANA

**LJUBLJANA /STA/** – Založba Mladinska knjiga je v prostorih Narodnega muzeja Slovenije predstavila svoj nov priročnik **Slovenija - turistični atlas**, s katerim v sodelovanju z Geodetskim zavodom Slovenije nadaljuje serijo izvirnih kartografskih izdaj. Atlas, v katerem je Slovenija prvič prikazana v merilu 1:100.000, se dodaja že uspešnemu, trikrat ponatisnjenemu priročniku **Slovenija - turistični vodnik**. Novi turistični atlas je pomembna novost predvsem zaradi merila svojih zemljevidov, saj doslej v Sloveniji tovrstne topografske karte še niso bile dosegljive.

## PODČETRTEK

**/STA/** – V Zdravilišču Atomske toplice načrtujejo gradnjo novega Grand hotela Olimia s 300 posteljami. V termalnem parku Aqualuna, ki je že sprejel prve letošnje kopalce, so namestili še dva tobogana - tornada, čez leto dni pa bodo ponudbo tega največjega termalnega parka v Sloveniji obogatili tudi z bazenom z valovi.

## VELENJE

**/VEČER/** – Znamenita Kavčnikova domačija blizu Zavodnja je spet odprta za obiskovalce. Domačijo upravlja Muzej kulturnega centra Ivana Napotnika Velenje. Kavčnikovo domačijo je lani obiskalo več kot štiri tisoč gostov, letošnji prvi podatki pa kažejo, da jih bo zagotovo še več. Gre za zelo lepo ohranjeno alpsko dimnico, ki velja za najstarejši tovrstni objekt v evropskem prostoru. Dimnica, ki stoji v neposredni bližini magistralne ceste med Šoštanjem in Črno na Koroškem, je znana tudi po zanimivi zunanosti: krasijo jo zdravilna zelišča in raznolike cvetje. V neposredni bližini Kavčnikove domačije je tudi sonaravni travnik, na katerem raste več kot 70 različnih vrst rož in trav.

## LIPICA

**/STA/** – Kobilarna Lipica in Združenje rejcev lipicanca sta v počastitev dneva lipicanca - praznovali so ga 19. maja, na dan ko je nadvojvoda Karel II., regent Štajerske, Koroške, Kranjske, Istre in Trsta od tržaškega škofa Coreta leta 1580 kupil posestvo Lipica in škofovsko kobilarno kraških konj - pripravila družaben izlet z lipicanci. Rejci so se s konji zbrali v Lokvi na posestvu Živka Račeta, nato pa so krenili proti Škocjanskim jamam in tako simbolično povezali dva najbolj znana kraška bisera. V združenju se zavzemajo za to, da bi 19. maj postal tudi svetovni dan lipicanca.



*Cerkev sv. Klemena v Mojstrani iz l. 1640 stoji na temeljih starejše lesene cerkve, ki so jo postavili na mestu, kjer sta počivala sv. Ciril in Metod na poti v Rim. Foto: Ciril Velkoverh*



*Kapelica sv. Jožefa pod Planino (Vojsko) Foto: Ciril Velkoverh*

## IDRIJA

**IDRIJA /KATJA ROŠ/** – Etnolog dr. Janez Bogataj uvršča Idrijo v družčino velikih evropskih čipkarskih središč, in sicer ob bok Buranu, Bruggesu pa Malti in Pagu. Meni, da bi te kraje morali povezati v evropsko čipkarsko pot in jih povezane vključiti v turistične programe. V posameznih čipkarskih krajih bi poleg čipkarske tradicije poudarili vse značilnosti dediščine in sodobnega življenja, na primer pri Buranu in Benetkah karneval, pri Idriji pa živosrebrni rudnik in žlikrofe. Čipka naj bi bila tudi "izgovor" za obisk posebnih prireditev, v primeru v Idriji na primer cerkljanske lavfarije. Kot poznavalec čipkarskih razmer v Evropi dr. Janez Bogataj trdi, da bi s predlagano potjo pokrili dober del evropskega prostora, pri čemer bi bila os sever-jug nosilna, stranska vzhod-zahod pa tista, ki bi prinesla pestrost. Tako je dr. Bogataj zapisal v članku, ki ga je v Idriji prebral na mednarodni konferenci o čipkarskem projektu Leonardo da Vinci. Objavili so ga tudi v *Čipkarskem biltenu*. Gre za glasilo Združenja slovenskih klekljaric in vseh, ki imajo radi čipke. Razmišljanje dr. Bogataja vnaša v vrste klekljaric optimizem. Etnolog namreč v svojem orisu zgodovine vzponov in padcev te umetnostne obrti trdi, da je čipkarstvo po padcu v času socialistične družbene ureditve sedaj na pragu novega vzpona. Motivi za ohranjanje in razvijanje čipkarske dediščine so v sodobnem času trdenje in zaposlovanje, še bolj pa v globaliziranem svetu uveljavljanje ustvarjalnih in kulturnih značilnosti slovenskega naroda. Čipkarstvo je alternativno rokodelstvo. Njegovo bistvo je ročna izdelava. Tako pravi dr. Janez Bogataj. Združenje klekljaric je spodbudne besede etnologa podkrepilo s prakso. Prof. Metka Tratnik z idrijske čipkarske šole je predstavila izobraževalna središča za klekljarice v Idriji, v italijanski Gorici, na otoku Gozo na Malti in v Haarlevu na Danskem. Središča sodelujejo in si prizadevajo poenotiti izobraževalne programe. Čipkarske šole iz različnih držav imajo na tem področju že sedaj veliko skupnega. Dogovor med njimi temelji na spoznanju, da naj bo čipka še tako preprosta, izdelana mora biti brezhibno. Drugi primer teorije o potrebi po ohranitvi in razvoju čipkarskih tradicij navaja idrijska učiteljica klekljanja Aleksandra Pelhan. Govori o klekljanju v vrtcu, ki je lahko igra in hkrati učni pripomoček za razvijanje ročnih in umskih spretnosti. Tretji primer pokaže, kako gresta skupaj staro in novo in kako cenjena je v svetu idrijska čipka.

## Kultura Slovenija/Avstralija

### Slovenska udeležba na bienalu v Sydneyju

**SYDNEY /STA/** – Na letošnjem bienalu v avstralskem Sydneyju, enem največjih svetovnih festivalov sodobne umetnosti, ki bo potekal med 14. majem in 14. julijem, se bo Slovenija predstavila s projektom *Rekonstruirana fikcija - Zadnja futuristična predstava*, ki je nastal v sodelovanju med ljubljansko galerijo Škuc in Galerijo sodobne umetnosti Celje. Projekt, katerega kustosinja je Marina Gržinič, sestavljajo tri celote: *Zadnja futuristična razstava, Armory show in Salon de Fleurus*. Za bienale ga je izbral umetniški direktor bienala Richard Grayson, ki si je projekt lani poleti ogledal v Budimpešti. Letošnja, trinajsta izdaja bienala v Sydneyju - prva je bila leta 1973 - ima naslov *Svet je lahko fantastičen* in je posvečena predstavitvi fikcijskih modelov, konspirativnih teorij in projektov, povezanih z invencijo in imaginacijo.

Projekt *Rekonstruirana fikcija - Zadnja futuristična predstava* je izjemno natančna študija Institucije sodobne umetnosti, obenem pa podaja sliko radikalnega slovenskega likovnega snovanja v zadnjih šestnajstih letih. Slovenija je z njim drugič zastopana na bienalu v Sydneyju; prvič jo je leta 1988 zastopala skupina IRWIN. Začetki omenjenega projekta segajo v 80-ta leta, ko so se v nekdanjem jugoslovanskem prostoru pojavili projekti, ki so sloneli na ideji rekonstrukcije slavni del iz umetnostne in avangardne tradicije, med njimi *Zadnja futuristična razstava in Armory show*, ki so ju sredi 80-ih let predstavili v galeriji Škuc, njuni avtorji pa so ostali neznani, saj so se med drugim podpisovali z imeni znanih, a že umrlih umetnikov.

V 90-ih letih se je ta umetniška skupina ali avtor s konceptom *Salon de Fleurus* predstavila v New Yorku. Projekt je bil izpeljan v nekem stanovanju v središču New Yorka, šlo pa je za rekonstrukcijo pariškega stanovanja velike zbirateljice umetnin Gertrude Stein na Rue de Fleurus iz začetka stoletja. Rekonstrukcija stanovanja je bila izpeljana na podlagi fotografij iz knjig, enciklopedij in biografij. Pri tem je šlo za fikcionalizacijo zgodovine, tetralizacijo medija fotografije in za skorajda gledališko inscenacijo. Tudi ta projekt ni imel avtorja v klasičnem pomenu besede, kot eden možnih avtorjev pa se ome-

nja fizik Goran Djordjević, ameriški državljan, rojen v Beogradu, ki že nekaj let skrbi za projekt Salon de Fleurus v New Yorku. Sydneyskega bienala se bosta Alenka Domjan in kustosinja projekta dr. Marina Gržinič. Gržiničeva bo imela v okviru bienala predavanje, na katerem bo predstavila slovenski projekt, sodelovala pa bo tudi na okrogli mizi o prihodnosti muzejev. Projekt *Rekonstruirana fikcija - Zadnja futuristična predstava* je bil prvič predstavljen leta 2000 v ljubljanski galeriji Škuc, lani pa v Celju, Mariboru, Budimpešti in Beogradu.

### Bert Pribac pripravlja ...



**SERGAŠI /GLAS SLOVENIJE/** – Pesnik Bert Pribac, nekoč avstralski Slovenec, danes prebivalec Slovenije, bo izdal junija knjigo *Slovenske spravne motnje*, v pripravi pa je že tudi rokopis njegove *pobožno erotične lirike*; za prihodnje leto pa načrtuje izdajo velike zbirke avstralske poezije v prevodu.

### Kmalu pesniška zbirka Pavle Gruden



**LJUBLJANA/SYDNEY /JOŽE PREŠEREN, GLAS SLOVENIJE/** – To bo izbor iz vsega dosedanjega pesniškega dela Pavle Gruden. Knjigo bo izdala založba Prešernova družba. Gradivo je že pripravljeno in založba čaka še dotacijo Ministrstva za kulturo. V knjigi bo zajetih okrog 60 pesmi, spremno besedo pa bo predvidoma napisal dr. Igor Maver. Knjiga naj bi izšla v drugi polovici leta.

## Predstavljamo: Ivan Burnik Legiša

Izseljenec je človek, ki je vedno razdvojen in živi z bolečino dvojnosti. Ko je tu, želi biti tam, ko je tam, bi rad bil tu. Toda bolečina "morati ostati tu" je včasih peklena. Takšna in podobna čustva izpoveduje naš adelaidski rojak **Ivan Burnik Legiša** v svojih treh pesniških zbirkah, z značilnimi naslovi: *Jesensko listje, Za pest drobiža in Hrepenenja in sanje*. Že sami naslovi povedo, da je Ivan Legiša, kot tudi v eni izmed pesniških zbirk pove v uvodni besedi Marta Špes Skrbiš, "pesnik domotožja, mehalonholičen, sanjskih razpoloženj in trdne vere v Boga ... Skozi vse pesmi se prepletajo tri teme, hrepenenje po domovini, razočaranje v sočloveka in naslanjanje na Boga ... Če se je v prejšnjih zbirkah Legiša še upiral dejstvu, da ne bo nikoli več doma tam, kjer se je rodil (Medjvas pri Trstu), se v tej dokončno prepusti usodi in o tistem delu sveta samo še sanja ... Razkol med realnostjo in hrepenenjem je neskončen in nepremostljiv ... Hrepenenje je večno in ne bo nikoli potešeno – na robu bolečine stopa Legiša z roko v roki s svojo usodo izseljenca ...".

V pesniški zbirki *Za pest drobiža* Marta Špes Skrbiš zapiše, da se "pesnik počuti izžet in izčrpan, skoraj na kraju svoje poti. Sprašuje se po smislu življenja v tujini, kjer se ni nikoli počutil doma". Čeprav je Legiša izdal tri pesniške zbirke, v eni svojih pesmi vseeno pravi, da je "gnilopladen". Menim, da je takšna samokritičnost odveč, saj v življenju kljub tuintamkajšnjim kompleksom včasih nastajajo tudi "remek dela".

–  
/Stanka Gregorič/

### Za pest drobiža

Izgrizen sem  
in raztelesen;  
poteptan, izhojen,  
kot je zemlja  
kraj potoka.



Ko me cesta  
je odnesla  
v tuja mesta,  
zgolj iz potrebe  
sem za krožnik riza  
in za Judežovo pest drobiža  
mačehi poklonil  
več od polovice sebe.

A kar me najbolj v živo grebe – je,  
ker sem brez solz in joka,  
tujini mrzli  
dal lastnega otroka.

### Na dnu

Pa če bo prav al'ne,  
ko pride čas  
daleč na obzorju bom brlel.  
Majhen v duhu se bom križal  
in čakal na skušnjava,  
da me z obljubami v past dobi.

Pred mano so prepadi in kotanje,  
že padam v hitrem letu vanje.  
Greš mi krog vratu visi,  
kot mlinski kamen:  
nikjer se jaz več ne ujamem –  
in kmalu, kmalu bom na dnu.

### Zgubil sem ravnotežje

Napreži konja!  
Odpelji me –  
pohabljenca  
in mi namaži brazgotine z jodom.  
Zgubil sem ravnotežje  
in čelado, brodim blato ...  
Gladivec,  
razkuži mi prisad mrtvine,  
izcvrvi me,  
raztresi kot gnojilo v pusto njivo  
in me osvobodil,  
da se gnilopladen izcedim  
v topli vrelec  
božje volje.

### Kraški sin

Iz kamna sem – izklesan, ubožen  
kras me je rodil,  
krtina iz apnenca zbezan  
sem v noči vzklił.

S trpkostjo sem ves prežet.  
Skozme pihala je burja,  
skozme šla je vojna vihra  
in neurja mladih let.

Otri mi rane v žganjem – sin,  
da mržnja v meni v prah se zruši  
in ko brez vsakršnih bom bolečin  
Še lučko v svislih mi prižgi –  
ubogi duši.

### Deseti brat

Pozabljeni deseti brat,  
čez ocean stegujem vrat  
in kar se da glasno  
pozdravljam rojstno vas.

Še se bom oziral tja,  
kjer nekoč sem bil doma,  
ker mi tam ostal je včeraj,  
zakopan za zmeraj.

In še s tujine zbiralcem  
pošiljal bom klofut  
vse dokler s tujo zemljo  
ves ne bom zasut.

### Zalajal bom

Le še malo –  
še minuto boš počakal  
in potem ti s trobljo bom zalajal  
pasjo govorico.

Prilizljivec gospodarju bom ugajal  
in dopadel se bom dekli, hlapcu;  
travožerec vseč bom Bogu  
in trinogu.

Ko me brez vprašalnega zaimka  
suličar ovohaš in uščipneš, dupel  
ustež brez priimka  
nepristranski bom poskočil in  
omahnil –  
rahloučen tulipan.